

BOLESŁAW WOSZCZYŃSKI **(27 CZERWCA 1930 – 27 MAJA 2020)**

Dnia 27 maja 2020 r. zmarł w Warszawie w wieku 90 lat docent Bolesław Woszczyński, znakomity archiwista i historyk, zasłużony dla środowiska archiwalnego i archiwistyki w Polsce. Był autorem kilkuset prac poświęconych archiwom i ich zasobom, przez wiele lat kierował Zakładem Naukowym Archiwistyki w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych (dalej: NDAP), był także jednym z inicjatorów powołania Stowarzyszenia Archiwistów Polskich i członkiem jego władz. Wielkie zasługi położył na polu współpracy archiwów i historyków polskich z archiwistami krajów sąsiednich: Rosji, Ukrainy, Białorusi, Litwy. Wraz z ówczesnym naczelnym dyrektorem archiwów państwowych prof. Jerzym Skowronkiem współorganizował pierwsze spotkania archiwistów Europy Środkowej i Wschodniej, kontynuowane następnie w ramach cyklu „Colloquia Jerzy Skowronek Dedicata”, biorąc udział w ich kolejnych edycjach nieprzerwanie na przestrzeni kilkunastu lat. Wniósł znaczący wkład w rozwój kontaktów polskich archiwów z archiwami krajów Europy Środkowo-Wschodniej, w szczególności w zakresie poszukiwań materiałów polskiej proweniencji rozproszonych podczas II wojny światowej i przechowywanych w archiwach zagranicznych poloników. Odegrał wielką rolę w działaniach na rzecz ujawnienia prawdy o zbrodni katyńskiej, będąc jednym z pierwszych polskich archiwistów, którzy uzyskali dostęp do tajnych magazynów w Moskwie zawierających dokumenty zbrodni. Ujawnieniu tych dokumentów poświęcił wiele lat jako współautor wielotomowej edycji źródłowej pt. *Katyń. Dokumenty zbrodni*.

Z czasopismem „Archeion” był związany od 1982 r., początkowo jako członek Rady Redakcyjnej, następnie od 1986 r. do 1995 r. jako redaktor naczelny. W późniejszych latach – do przejścia na emeryturę w 2000 r. – wchodził w skład Rady Redakcyjnej „Archeionu”, aktywnie uczestnicząc w kształtowaniu oblicza czasopisma. Jako redaktor był godnym następcą swojego wybitnego poprzednika – redaktora Piotra Bańkowskiego. Kierował czasopismem z pasją i niezwykłą rzetelnością. Przywiązywał wielką wagę do wysokiego poziomu naukowego pu-

blikowanych prac i staranności ich opracowania, z pewną dozą zachowawczości przy doborze poruszanej problematyki, lecz jedynie takiej, jakiej wymaga sama nauka o archiwach. Dbał o najwyższy poziom kultury języka prac zamieszczanych na łamach czasopisma.

Jako autor publikował w „Archeionie” od lat 60. XX w., jeszcze jako pracownik naukowy Centralnego Archiwum Wojskowego (dalej: CAW), a potem nieprzerwanie jako pracownik NDAP. Jego zainteresowania badawcze obejmowały przede wszystkim zagadnienia dziejów wojskowych Polski okresu międzywojennego i II wojny światowej. Publikował prace poświęcone zarówno badaniom archiwoznawczym dotyczącym zasobu CAW z tego okresu, jak i archiwaliów polskich rozproszonych w zasobach zagranicznych. Interesował się także życiem naukowym archiwów. Jego dorobek piśmienniczy w „Archeionie” stanowi dzisiaj nieoceniony wkład w badania nad powojennymi dziejami archiwów państwowych. Był autorem niezwykle rzetelnym, kronikarzem wydarzeń takich jak konferencje i spotkania metodyczne i naukowe, posiedzenia Rady Archiwalnej, wystawy i tygodnie archiwów, międzynarodowe konferencje i kongresy. Rozpoczął też pracę nad rozprawą poświęconą dziejom NDAP, której nie dane mu było dokończyć. Często podejmował się recenzji czasopism polskich i zagranicznych, a także wydawnictw archiwalnych. Bez jego not biograficznych zmarłych archiwistów – wyjątkowo starannie opracowanych, opartych na drobiazgowej kwerendzie – dzisiejsza biografistyka archiwistyki polskiej byłaby znacznie uboższa.

W 2015 r., z okazji pięćdziesięciolecia pracy B. Woszczyńskiego w służbie archiwalnej, dedykowano Mu tom 116 „Archeionu”. Ukazał się w nim obszerny artykuł Jacka Krochmala poświęcony działalności zawodowej i dorobkowi naukowemu Pana Docenta. O swoich zainteresowaniach naukowych i drodze zawodowej opowiedział w 2007 r. Agnieszce Rosie w obszernym wywiadzie, zamieszczonym na łamach toruńskiego czasopisma „Archiwa–Kancelarie–Zbiory”. Tam też znajduje się bibliografia jego prac za lata 1964–2006.

Docent B. Woszczyński należy do grona zasłużonych postaci polskiego środowiska archiwalnego, które odcisnęły znaczący ślad na powojennych dziejach archiwów państwowych. Był znakomitym archiwistą i historykiem, szanowanym za wybitne dokonania, a także za pełną przychylności do współpracowników, wyrozumiałości i cierpliwości, postawę życiową. We wspomnianym wywiadzie, o swojej pracy redakcyjnej powiedział A. Rosie: „Jako redaktor „Archeionu” starałem się być dokładny, dużą wagę przykładam do przypisów, żeby powoływać się na literaturę. Wszystkie teksty też czytałem. Zapoznałem się wówczas również ze wszystkimi tomami „Archeionu”, począwszy od tomu pierwszego z 1927 r. Staram się zawsze dociekać i dochodzić

[...]”. W pamięci kolejnych pokoleń współpracowników „Archeionu” pozostanie wzorem Redaktora.

Pochowany został 2 czerwca 2020 r. w grobie rodzinnym na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie.

Źródła

- J. Krochmal, *Bolesław Woszczyński — 50 lat w służbie archiwalnej*, „Archeion” 2015, t. 116, s. 13–35.
- A. Rosa, *Wywiad z doc. Bolesławem Woszczyńskim*, „Archiwa–Kancelarie–Zbiory” 2011, t. 2(4), s. 157–193.

Ewa Rosowska
(Naczelną Dyrekcja Archiwów Państwowych)